

E-rēķini un mākslīgais intelekts: nākotnes perspektīvas 1/50/24

Nodokļu pārvaldības un grāmatvedības nodaļas projektu vadītājs, PwC Latvija
Juris Boiko

Nodokļu pārvaldības un grāmatvedības nodaļas vecākais konsultants, PwC Latvija
Artis Vizbelis

Digitālajā laikmetā, kur tehnoloģijas kļūst par pamatu biznesa procesu pārveidei, e-rēķinu un mākslīgā intelekta (MI) sinerģija piedāvā plašu potenciālu efektivitātes, precizitātes un atbilstības uzlabošanai. Taču līdz ar straujo MI tehnoloģiju attīstību pieaug arī nepieciešamība pēc skaidriem normatīviem, kas nodrošina ētisku praksi un datu aizsardzību. Šajā rakstā aplūkosim, kā e-rēķinu un MI tehnoloģiju integrācija maina uzņēmējdarbību, kādi ir galvenie izaicinājumi un kas organizācijām jāņem vērā, pielāgojoties mainīgajai normatīvajai videi.

E-rēķinu un MI mijiedarbības priekšrocības

E-rēķini jau ir būtiski pārveidojuši tradicionālos finanšu procesus, racionalizējot darbības un samazinot manuālo kļūdu iespējamību. MI šo pārveidi paplašina, piedāvājot vairākas inovatīvas iespējas.

Automatizācija un precizitāte

MI algoritmi ļauj automatiski atpazīt un apstrādāt rēķinus, samazinot manuālas datu ievades nepieciešamību un līdz ar to arī kļūdu iespējamību.

Krāpniecisku darbību identificēšana

MI spēj analizēt vēsturiskos datus, identificēt anomālijas un atklāt krāpnieciskas darbības, piemēram, dublētus vai viltotus rēķinus.

Prognozēšana un analītika

MI spēj prognozēt naudas plūsmu un izdevumu tendences, sniedzot uzņēmumiem vērtīgu informāciju finanšu plānošanai.

Šīs iespējas ne tikai uzlabo operacionālo efektivitāti, bet arī sniedz ievērojamus laika un resursu ietaupījumus.

Normatīvo aktu izaicinājumi un MI regulējuma nozīme

Pieaugot MI izmantošanai, valstu valdības un starptautiskās organizācijas izstrādā arvien stingrākas vadlīnijas. Šajā jomā ir vairākas galvenās prioritātes.

Datu aizsardzība

E-rēķinu sistēmās tiek apstrādāti sensitīvi uzņēmumu un klientu dati. Normatīvie akti (piemēram, ES Vispārīgā datu aizsardzības regula) paredz stingrus noteikumus datu privātam, piekrišanai un apstrādes ierobežošanai.

Pārredzamība un uzticamība

MI darbībām ir jābūt izskaidrojamām. Tas nozīmē, ka uzņēmumiem jāspēj parādīt, kā MI pieņem lēmumus un kā tiek analizēti dati.

Atbildība un kontrole

Organizācijām ir jāuzņemas pilna atbildība par MI pieņemtajiem lēmumiem, izveidojot mehānismus kļūdu ziņošanai un labošanai.

Ētikas ievērošana

Normatīvi nosaka, ka MI algoritmiem jābūt neitrāliem, bez diskriminējošām vai neobjektīvām iezīmēm.

Kā MI regulējums ietekmē e-rēķinus?

Normatīvais regulējums tiešā veidā ietekmē MI un e-rēķinu integrāciju, uzliekot uzņēmumiem atbildību par šādu sistēmu drošību un atbilstību.

Datu konfidencialitāte un aizsardzība

E-rēķinu sistēmām ir jāievēro stingras prasības datu apstrādei, nodrošinot, ka tiek apkopota tikai nepieciešamā informācija un ar skaidru lietotāja piekrišanu.

Procesu pārredzamība

E-rēķinu apstrādē izmantotie MI risinājumi ir jādokumentē un jāpaskaidro tā, lai lietotāji saprastu to darbības principus.

Kļūdu pārvaldība un revīzijas

Regulāras sistēmu revīzijas un mehānismi kļūdu ziņošanai palīdz uzņēmumiem uzturēt normatīvo atbilstību un stiprina uzticību.

Izaicinājumi uzņēmumiem

Lai gan MI piedāvā plašas iespējas, organizācijas saskaras ar vairākiem izaicinājumiem.

Regulējuma izmaiņas

Normatīvā vide ir nepārtrauktā attīstībā, un uzņēmumiem nepārtraukti jāseko līdzi likumvides aktualitātēm.

Integrācijas izmaksas

MI risinājumu ieviešana un atbilstības nodrošināšana prasa ievērojamus finansiālus un tehnoloģiskus resursus.

Speciālistu trūkums

Pieaug pieprasījums pēc ekspertiem, kas spēj efektīvi pārvaldīt MI un nodrošināt datu aizsardzību.

Secinājumi

E-rēķinu un MI tehnoloģiju mijiedarbība piedāvā nozīmīgus ieguvumus uzņēmumiem un finanšu sistēmām kopumā. Tomēr šo tehnoloģiju veiksmīga izmantošana prasa stingru atbilstību regulējumam, kas nodrošina datu aizsardzību, pārredzamību un ētiskumu. Uzņēmumiem, kas vēlas maksimāli izmantot MI potenciālu e-rēķinos, ir svarīgi veidot adaptīvas pieejas, kas apvieno tehnoloģijas ar stingriem normatīvajiem principiem.